

Les fosses comunes és el tema central de la novel·la 'Els ossos soterrats' MARTA PICH

ELS OSSOS SOTERRATS
Silvestre Vilaplana

Premi Memorial Agustí Vehí
Editorial: Alrevés
Barcelona, 2016
Pàgines: 270
Preu: 16 euros

ENTRE DOS FILLS
Maria Vilanova

Editorial: DeLite
Barcelona, 2016
Pàgines: 187
Preu: 15 euros

El filòleg i docent Silvestre Vilaplana (Alcoi, 1969), poeta, assagista i narrador, va afegir un nou guardó al seu currículum en guanyar la tercera edició del premi Memorial Agustí Vehí amb *Els ossos soterrats*, una novel·la negra de les que transiten pels marges del gènere i, en aquest cas, s'aturen amb solvència per altres, com la novel·la històrica i la denúncia.

L'obra està situada en dues èpoques, la immediata postguerra i es podria dir que el present, però en un sol espai geogràfic, un poblet valencià. La protagonista és la Júlia Ardid, una arqueòloga especialitzada en la recerca de cossos, dels molts que durant la Guerra Civil i la postguerra es van enterrar de manera clandestina a fosses comunes encara sense localitzar i que la memòria històrica reclama que siguin identificats i enterrats amb dignitat. Actualment, i més en determinades zones i en localitats petites, encara hi ha descendents dels diversos assassins que impedeixen tant com poden aquestes investigacions. "Les exhumacions els molesten perquè se les prenen com una cosa personal, ells van guanyar la guerra i no volen que els recordin els orígens ni tenir sensació que allò no va valdre per a res. Són la mateixa gent, els de sempre una o dues generacions més tard. I el País Valencià és el paradís perquè ho controlen tot i tot sembla que és permès", llegim a l'obra.

Vilaplana narra per una banda com cinc nacionals assassinen cinc rojos i, posteriorment, com un dels assassins compra, per dir-ho breu, la vídua d'un d'ells i el

Alliberant passats tèrbols

drama que això comporta. Per l'altra banda, mostra els esforços de la Júlia Ardid, que un cop ha localitzat la fossa amb els cinc cadàvers, més el d'un nadó no previst, ha de batallar amb l'alcalde, el cap de policia, un grup de neonazis que els obeeixen, la premsa local i superar amenaces, acusacions d'assassinat i difamacions. Tot narrat amb bon gust i qualitat, sense entrebancs, tancant els capítols amb la tensió dramàtica ben alta. Els personatges, les seves relacions i reaccions, resulten versemblants, però potser en general són un pèl massa estereotipats.

Una bona novel·la com a tal que, a més, en força ocasions toca la fibra sensible del lector en remenar en les injustícies d'un passat del qual no s'ha fet net ni de lluny. Probablement la intenció principal de Vilaplana, remoure consciències i denunciar

perversions vigents. Si encara hi ha qui vol tapar els morts del passat, també hi ha d'aver qui els vulgui desenterrar i dignificar.

Buscant el perdó i la pau interior

Entre dos fills, de Maria Vilanova i Vila-Abadal, que té un extens currículum relacionat amb la docència i la filologia, també està basada en fets reals, en aquest cas uns de ben concrets. L'obra parteix d'una premissa molt prometedora: la mare d'un exalumne de l'autora li va explicar, per una sèrie de circumstàncies, que el fill estava a la presó acusat d'assassinar un germà seu i un amic d'aquest últim. El debat d'una mare per perdonar, o no, el fill que ha matat un altre fill és el pal de paller de la trama i del drama.

Llàstima que els sentiments *es diuen*, més que no pas *es mostren*, i que hi ha massa pàgines d'anticipació que afebleixen l'emoció quan finalment se'ns mostren un resum dels fets de sang i del judici. Tot i que fent ús d'una estructura fragmentada l'autora combina els punt de vista del diari de la mare, algunes cartes del noi assassinat i el relat propi, la sensació maniquea té massa pes a la majoria d'estrats: tothom és dolent: la jutgessa, els mossos, la psiquiatra, els periodistes, els capellans i, sobretot, el pare del noi.

Un material inicial delicat i ric que està tractat amb bones intencions i esforç creatiu, però que no aconsegueix estimular prou, o no a prou fondària, l'univers emocional a què vol accedir. Però el dolor i posterior alleujament de la mare acaba surant per damunt d'altres consideracions. *